

Jasiuk, Jerzy

Patronat hutnictwa nad zabytkami techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 11/4, 417-418

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

gową Komisją Opieki nad Zabytkami PTTK a Wojewódzkim Komitetem Porozumiewawczym NOT w sprawie powoływania tzw. opiekunów zbiorowych, którymi mogą być zakłady pracy lub koła stowarzyszeń naukowo-technicznych NOT.

Podobna współpraca powstała w województwach: katowickim i kieleckim przy rejestracji zabytków techniki⁷. Przy Wojewódzkich Komitetach Porozumiewawczych NOT powołano tam komisje robocze z udziałem przedstawicieli PTTK oraz środowisk konserwatorskich i naukowych. Akcja rejestracji zabytków techniki należała do tych imprez Roku, które zaplanowano na dłuższy okres czasu. Doświadczenia uzyskane bowiem we wspomnianych wyżej województwach zostaną z kolei wykorzystane przy przeprowadzaniu akcji na pozostałym terenie kraju.

W sumie Rok Muzeów i Zabytków Techniki spowodował skupienie uwagi na tych instytucjach i obiektach, wskazał na ich potrzeby i możliwości większego wykorzystania społecznego. Dalej rozszerzył aktywność współpracowników, stał się okazją dla imprez popularyzujących nasze tradycje techniczne, zapoczątkował wreszcie ważne akcje zmierzające do intensyfikacji ochrony zabytków techniki i rozwoju muzealnictwa technicznego.

Nie udało się natomiast w ciągu trwania Roku stworzyć jednolitych ram organizacyjnych dla ochrony zabytków techniki i muzealnictwa technicznego, ściślej: powołać instancję koordynującą poczynania w tym zakresie, której powołanie postulowali uczestnicy konferencji *Zabytki i tradycje techniki w Tysiąclecie Państwa Polskiego*. Opracowano jedynie projekt utworzenia tego rodzaju organu przy Komitecie Nauki i Techniki. Ponieważ potrzeby stają się coraz bardziej naglące, można mieć nadzieję, że projekt znajdzie się niedługo w stadium realizacji.

Jerzy Jasiuk

PATRONAT HUTNICTWA NAD ZABYTKAMI TECHNIKI

Na jesieni 1965 r. z inicjatywy Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego kilka wielkich hut postanowiło roztoczyć patronat nad najcenniejszymi zabytkami techniki metalurgicznej w Zagłębiu Staropolskim. Zakłady podejmujące tego rodzaju zobowiązanie miały na celu z jednej strony dopomożenie w pracach związanych z odbudową i konserwacją zabytków, a z drugiej — zbliżenie do swoich załóg historycznych tradycji naszego hutnictwa.

Po paromiesięcznych przygotowaniach, obejmujących przede wszystkim ustalenie zakresu prac podejmowanych przez poszczególne huty, na wiosnę i latem br. rozpoczęto realizację zobowiązań. Zapoczątkowały ją: Huta Warszawa oraz Huta im. B. Bieruta w Częstochowie. Pierwszy z tych zakładów objął patronat nad dawną walcownią i pudlingarnią w Sielpi (obecnie siedziba Muzeum Zagłębia Staropolskiego, które jest oddziałem Muzeum Techniki w Warszawie), drugi — nad ruinami huty w Samsonowie.

Prace przewidziane programem na rok 1966 zostały w obu zabytkach wykonane, w Sielpi np. odgruzowano i przygotowano do odbudowy ruiny dawnej suszarni drewna, a w Samsonowie uporządkowano otoczenie wielkiego pieca. Prace te były wykonywane jako wkład społeczny załogi zakładów sprawujących patronat. Organizacją akcji zajmowały się koła zakładowe Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego.

Patronaty zakładów hutniczych nad zabytkami techniki nie mają charakteru akcji jednorazowej, ograniczonej oznaczonym okresem czasu. Dotychczasowe wyniki są więc początkiem realizacji tego zobowiązania, przy czym do wyników tych trzeba również zaliczyć pozytywny oddźwięk, z jakim patronat spotkał się wśród

⁷ Por. sprawozdanie z tej akcji w nrze 1—2/1966 „Kwartalnika”, s. 184.

pracowników hut. Stanowi to gwarancję ciągłości akcji w następnych latach, podobnie jak stała opieka ze strony Zarządu Głównego SITPH, który za pośrednictwem Komisji Historii i Zabytków Hutnictwa koordynuje poczynania związane ze sprawowaniem patronatów.

Jerzy Jasiuk

ROCZNICA KIELECKIEJ SZKOŁY AKADEMICZNO-GÓRNICZEJ

Z okazji sto pięćdziesięciolecia powstania Szkoły Akademiczno-Górnictwa w Kielcach odbyła się w tym mieście w dniu 4 czerwca br. sesja naukowa. Miejszem sesji była sala zamku kieleckiego, w którym nigdy nie mieściła się Szkoła.

Na sesji wygłoszono siedem referatów. Zasadniczy referat *Szkoła Akademiczno-Górnictwa w Kielcach na tle dążeń do stworzenia polskiego szkolnictwa technicznego* wygłosiła dr Anna Żeleńska-Chełkowska. Wskazała ona na związek Szkoły z ówczesną organizacją polskiego górnictwa i polityką gospodarczą Królestwa Polskiego oraz omówiła dokładnie dzieje Szkoły, program nauczania, kadrę profesorską, znaczenie Szkoły i rolę jej wychowanków w polskim górnictwie.

Trzy referaty dotyczyły postaci twórcy Szkoły — Stanisława Staszica, który był w tym czasie także prezesem Dyrekcji Przemysłu i Kunsztów w Komisji Spraw Wewnętrznych i Policji Królestwa Polskiego. Pierwszy referat: prof. Walerego Goetla *Osobowość naukowa Stanisława Staszica jako inicjatora Szkoły Akademiczno-Górnictwa w Kielcach* podkreślał zasługi naukowe Staszica, szczególnie w dziedzinie geologii. Autor doszedł do wniosku, że znajomość bogactw mineralnych kraju stała się podstawą starań Staszica o rozbudowę hutnictwa i górnictwa. Prof. Zenon Klemensiewicz zanalizował właściwości pisarskiego języka Staszica, a prof. Bolesław Kłapkowski omówił jego idee powołania izb handlowych i rękodzielniczych.

Referat *Szkoła Akademiczno-Górnictwa w Kielcach w świetle potrzeb gospodarczych* wygłosił prof. Jan Pazdur. Omówił on stan polskiego przemysłu w okresie Królestwa Polskiego i wskazał na potrzebę posiadania fachowych kadr jako na przyczynę powstania Szkoły. Referat mgr Ireny Rybickiej poświęcony był dziejom szkolnictwa górnictwa-hutnictwa od zamknięcia Szkoły w Kielcach do powstania szkoły sztygarów w Dąbrowie Górnictwa w 1889 r.

Dyskusja, w której zabrało głos 11 osób, była w dużej mierze uzupełnieniem faktów zawartych w referatach. Sporo uwagi poświęcono historii polskiego wyższego szkolnictwa technicznego w XIX w. oraz szkole sztygarów imienia Stanisława Staszica w Dąbrowie Górnictwa.

Z okazji jubileuszu odsłonięto na zamku tablicę pamiątkową z płaskorzeźbą Staszica. Nadano także honorowe odznaki województwa kieleckiego organizatorom sesji. Specjalną nagrodę za prace naukowe nad historią Zagłębia Staropolskiego i ochronę zabytków województwa kieleckiego otrzymał doc. Mieczysław Raćwan.

Rafał Łąkowski

O STANISŁAWIE STASZICU W TELEWIZJI

W ostatnich dniach czerwca br. w Programie historycznym TV przedstawiono telewidzom postać Stanisława Staszica. Program telewizyjny poprzez ujęcia filmowe i komentarz ukazał przede wszystkim materialne ślady jego działalności. Do komentarza telewizyjnego wykorzystano mało znane fragmenty z *Dziennika podróży* Staszica do Włoch. Scenariusz i realizację programu opracowała M. Koryńska we współpracy T. Rosiak.

J. R.